

RAPORT WHO W SPRAWIE ŚWIATOWEJ EPIDEMII TYTONIOWEJ 2017

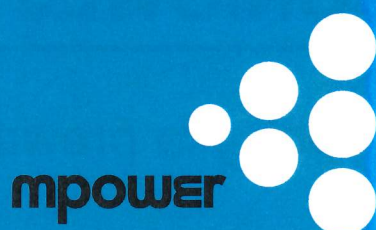
Monitorowanie użycia tytoniu i polityka prewencyjna

Streszczenie

fresh and alive

mpower

Monitor	Monitorowanie użycia tytoniu i działań prewencyjnych
Protect	Ochrona ludzi przed dymem tytoniowym
Offer	Oferowanie pomocy w zerwaniu z nałogiem
Warn	Ostrzeganie o zagrożeniach wynikających z użycia tytoniu
Enforce	Egzekwowanie zakazów promocji i reklamy wyrobów tytoniowych oraz sponsorowania przez przemysł tytoniowy
Raise	Podnoszenie podatków od wyrobów tytoniowych

To tłumaczenie nie zostało stworzone przez Światową Organizację Zdrowia (WHO). WHO nie ponosi odpowiedzialności za treść lub dokładność tego tłumaczenia. Oryginalne wydanie angielskie jest wiążącym i autentycznym wydaniem.

Źródło: sprawozdanie WHO dotyczące globalnej epidemii tytoniu, 2017: monitorowanie polityki w zakresie używania i zapobiegania tytoniu; Streszczenie. Genewa: Światowa Organizacja Zdrowia; 2017. Licencja: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

Omówienie

Od czasu wprowadzenia dziesięć lat temu pakietu MPOWER – narzędzia mającego wspomagać realizację postanowień Ramowej Konwencji Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu Użycia Tytoniu (WHO FCTC) – na świecie poczyniono znaczące postępy w ograniczaniu użycia tytoniu. Prawie dwie trzecie krajów (121 spośród 194), zamieszkałych przez 63% ludności świata, wdrożyło przynajmniej jedno z działań MPOWER na najwyższym poziomie realizacji (nie licząc tu monitorowania i kampanii w środkach masowego przekazu, będących przedmiotem osobnej oceny).

Postęp był stały i systematyczny: co dwa lata około piętnaście nowych krajów osiągało najwyższy poziom realizacji dla jednego lub większej liczby działań. Dzięki temu obecnie około 4,7 mld ludzi objętych jest na szczeblu krajowym przynajmniej jednym działaniem na najwyższym poziomie realizacji.

To znacząca poprawa w stosunku do 42 krajów i jednego miliarda osób (czyli 15% ludności na świecie), odnotowanych w roku 2007 – i jednocześnie przykład tego, jak wiele można osiągnąć, kiedy kwestia ograniczania użycia tytoniu staje się priorytetem dla władz państwowych i społeczeństwa obywatelskiego.

Monitorowanie ograniczania użycia tytoniu jest niezwykle istotne i wymaga uwagi.

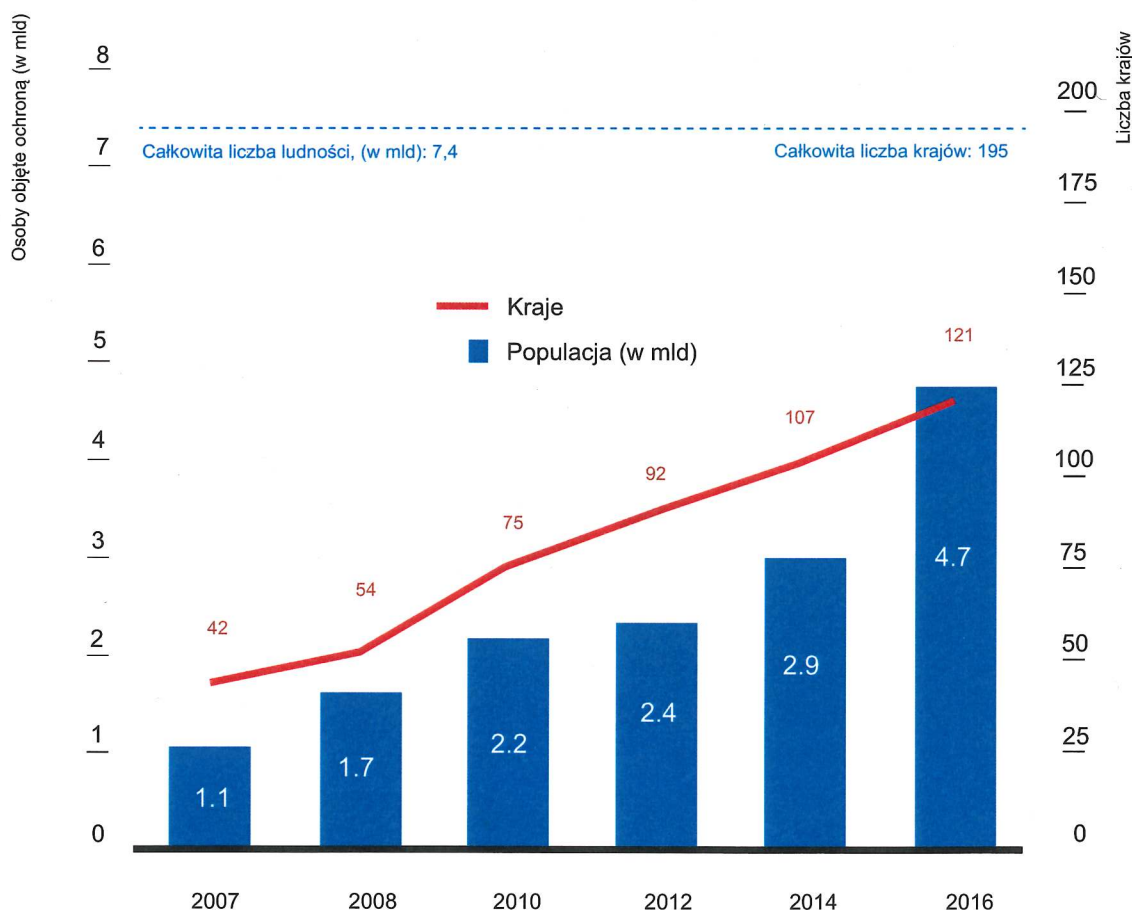
Monitorowanie użycia tytoniu i działań prewencyjnych – temat przewodni szóstego raportu WHO w sprawie światowej epidemii tytoniowej – to zagadnienie, którego nie traktuje się wystarczająco priorytetowo i które nie otrzymuje odpowiedniego finansowania ze strony państw.

Monitorowanie – podstawa opracowywania i wdrażania skutecznej polityki ograniczania użycia tytoniu – stanowi nieodzowny element Konwencji, a mimo to w 2016 roku tylko około jedna trzecia krajów, zamieszkałych przez 2,9 mld osób, dysponowała kompleksowymi systemami monitorowania na najwyższym poziomie realizacji. (By można było uznać system za kompleksowy, konieczne są aktualne, reprezentatywne okresowe badania sondażowe, przeprowadzane wśród osób dorosłych i młodzieży.)

Choć jest to poprawa w stosunku do roku 2007, kiedy tylko co czwarty kraj monitorował zgodnie z zaleceniami użycie tytoniu, to jednak liczba państw na najwyższym poziomie realizacji tego działania spadła od roku 2014 z 77 do 76. Pogorszenie sytuacji nastąpiło przede wszystkim dlatego, że wcześniej przeprowadzonych badań nie powtórzono w ciągu zalecanego okresu pięciu lat.

W trzydziestu pięciu państwach (głównie o niskim lub średnim dochodzie) wdrożone systemy monitorowania użycia tytoniu są niedostateczne bądź też badań nie przeprowadza się wcale.

CO NAJMNIEJ JEDNO DZIAŁANIE W ZAKRESIE OGRANICZANIA UŻYCIA TYTONIU NA NAJWYŻSZYM POZIOMIE REALIZACJI

Najważniejsze wnioski

Dla każdego z działań MPOWER (za wyjątkiem działania „monitorowanie użycia tytoniu i działań prewencyjnych”) grono państw na najwyższym poziomie realizacji poszerzyło się od czasu poprzedniego raportu o nowe kraje.

■ Sześć państw (Afganistan, Kambodża, Salwador, Laos, Rumunia i Uganda) przyjęło niedawno prawo wprowadzające całkowity zakaz palenia we wszystkich miejscach publicznych wewnątrz budynków i we wszystkich miejscach pracy. (Jedno państwo – Arabia Saudyjska – wprowadziło możliwość wyznaczania pomieszczeń dla palących w obiektach gastronomicznych i tym samym wypadło z grupy państw osiągających najlepsze wyniki, co w ostatecznym rozrachunku daje przyrost netto tej grupy państw o pięć.)

■ Sześć państw (Salwador, Estonia, Indie, Jamajka, Luksemburg i Senegal) awansowało do grupy państw o najwyższym poziomie realizacji pomocy w zerwaniu z nałogiem.

■ Trzydzieści cztery państwa, zamieszkałe łącznie przez dwa miliardy ludzi, wprowadziły duże graficzne ostrzeżenia na opakowaniach. W tym gronie były Bangladesz i Indie, jak również dwadzieścia trzy państwa członkowskie Unii Europejskiej, które do ustawodawstwa krajowego wprowadziły przepisy unijnej dyrektywy w sprawie ostrzeżeń na opakowaniach.

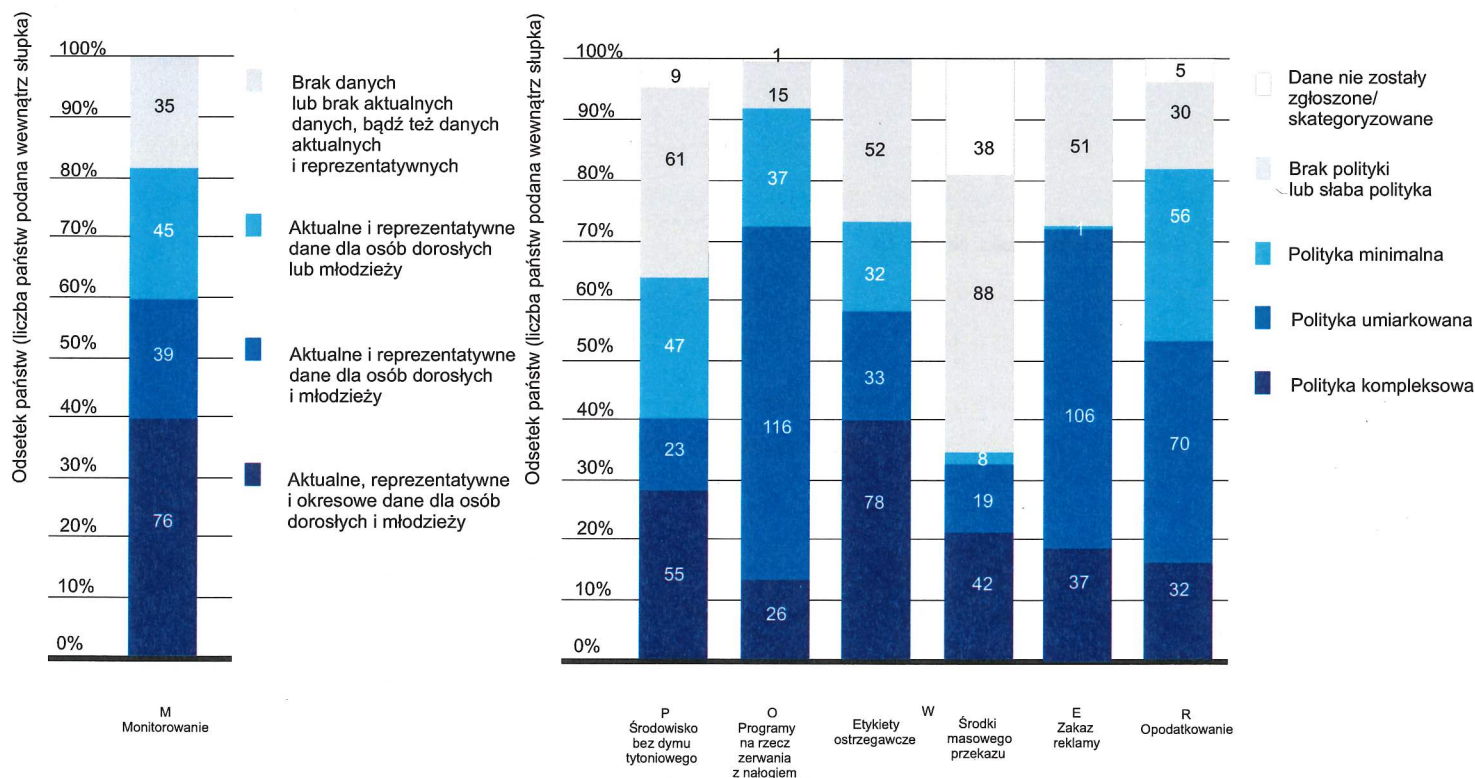
■ Siedem państw, głównie o niskich i średnich dochodach (Afganistan, Kuwejt, Nigeria, Katar, Mołdawia, Senegal i Uganda), wprowadziło całkowity zakaz reklamy i promocji wyrobów tytoniowych oraz sponsorowania przez przemysł tytoniowy, obowiązujący również w punktach sprzedaży.

■ Trzy państwa (Argentyna, Austria i Malta) niedawno podniosły podatki od wyrobów tytoniowych tak, że stanowią one co najmniej 75% ceny detalicznej. Ponieważ jednak z kolei pięć państw nie utrzymało podatków na poziomie najlepszych praktyk, łącznie odnotowano w tym obszarze stratę netto w wysokości dwóch państw.

Znaczne postępy krajów o niskich i średnich dochodach.

Kraje o niskich i średnich dochodach poczyniły dalsze znaczące postępy, podobnie jak w latach poprzednich. Dziesięć państw o niskich i średnich dochodach, które wcześniej nie miały kompleksowej polityki ograniczania użycia tytoniu, wprowadziło od 2014 roku co najmniej jedno narzędzie MPOWER na najwyższym poziomie realizacji.

STAN WDROŻENIA WYBRANYCH WYTYCZNYCH POLITYKI OGRANICZANIA UŻYCIA TYTONIU NA ŚWIECIE 2016

Jednocześnie jednak w dwóch państwach w 2014 roku realizowano jedno z działań MPOWER, natomiast w 2016 – nie było ani jednego, co w ostatecznym rozrachunku daje przyrost netto w wysokości 1,6 mld osób (mieszkańców krajów o niskich i średnich dochodach, których objęto przynajmniej jednym działaniem MPOWER na najwyższym poziomie realizacji). Oznacza to, że obecnie przynajmniej jednym działaniem MPOWER na najwyższym poziomie objętych jest łącznie 3,7 mld mieszkańców krajów o niskich i średnich dochodach, czyli 59% wszystkich zamieszkałych tam osób. Jedną czwartą mieszkańców tych krajów działaniem z pakietu MPOWER objęto na najwyższym poziomie po raz pierwszy.

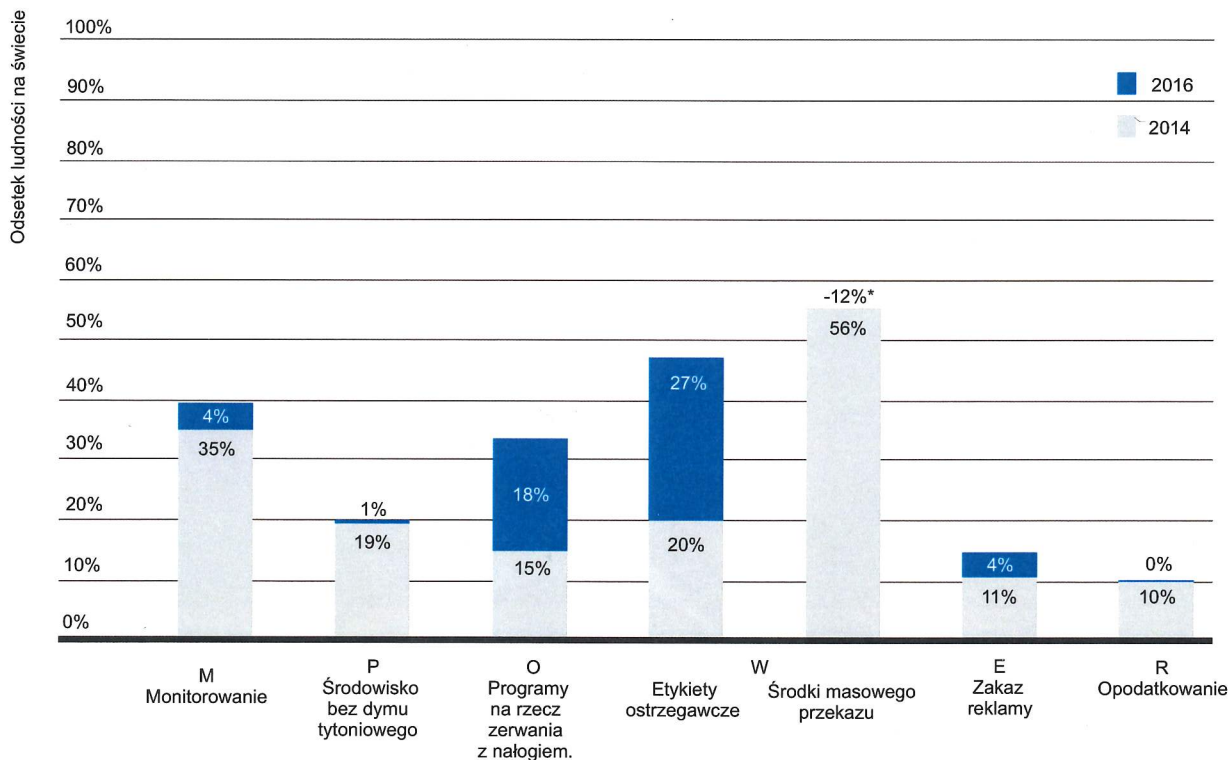
Niektóre kraje nie wprowadziły ani jednego działania MPOWER.

Wszystkie państwa są w stanie wprowadzić zdecydowaną politykę ograniczania użycia tytoniu, by uchronić mieszkańców przed konsumpcją wyrobów tytoniowych i narażeniem na dym tytoniowy oraz wynikającymi z tego chorobami, niepełnosprawnością i śmiercią. Mimo że od 2007 roku odnotowuje się systematyczne postępy we wprowadzaniu kompleksowej polityki ograniczania użycia tytoniu, wiele jest jeszcze do zrobienia.

Pięćdziesiąt siedem państw w dalszym ciągu nie wprowadziło ani jednego działania MPOWER (łącznie z monitorowaniem i kampaniami w środkach masowego przekazu) na najwyższym poziomie realizacji. Ponadto różne jest tempo wdrażania poszczególnych działań MPOWER – w przypadku części działań postęp jest wolniejszy. Przykładowo proces wprowadzania całkowitego zakazu reklamy i promocji wyrobów tytoniowych oraz sponsorowania przez przemysł tytoniowy, jak również proces podnoszenia podatków od wyrobów tytoniowych do wystarczająco wysokiego poziomu przebiega w większości państw o wiele za wolno.

Prawie dwie trzecie krajów, zamieszkałych przez 63% ludności świata, wdrożyło przynajmniej jedno z działań MPOWER na najwyższym poziomie realizacji.

WZROST ODSETKA LUDNOŚCI NA ŚWIECIE OBJĘTEJ WYBRANYMI WYTYCZNYMI POLITYKI OGRANICZANIA UŻYCIA TYTONIU 2014-2016

Uwaga: Wyżej przedstawione wytyczne polityki ograniczania użycia tytoniu odnoszą się do najwyższego poziomu realizacji na szczeblu krajowym.

* Odsetek ludności na świecie objętej krajową kampanią w środkach masowego przekazu spełniającą wszystkie kryteria najlepszej praktyki wyniósł w 2016 roku 44%, co oznacza spadek o 12% w porównaniu do roku 2014.

Podsumowanie

Od czasu przyjęcia w 2003 r. Ramowej Konwencji Światowej Organizacji Zdrowia o Ograniczeniu Użycia Tytoniu poczyniono znaczące postępy w realizacji jej postanowień. Przykładem mogą być liczne państwa, które z sukcesem wdrożyły działania z pakietu MPOWER na najwyższym poziomie realizacji, pokazując tym samym, że można skutecznie walczyć z epidemią tytoniową i ratować życia ludzkie, bez względu na liczbę ludności państwa czy poziom dochodów.

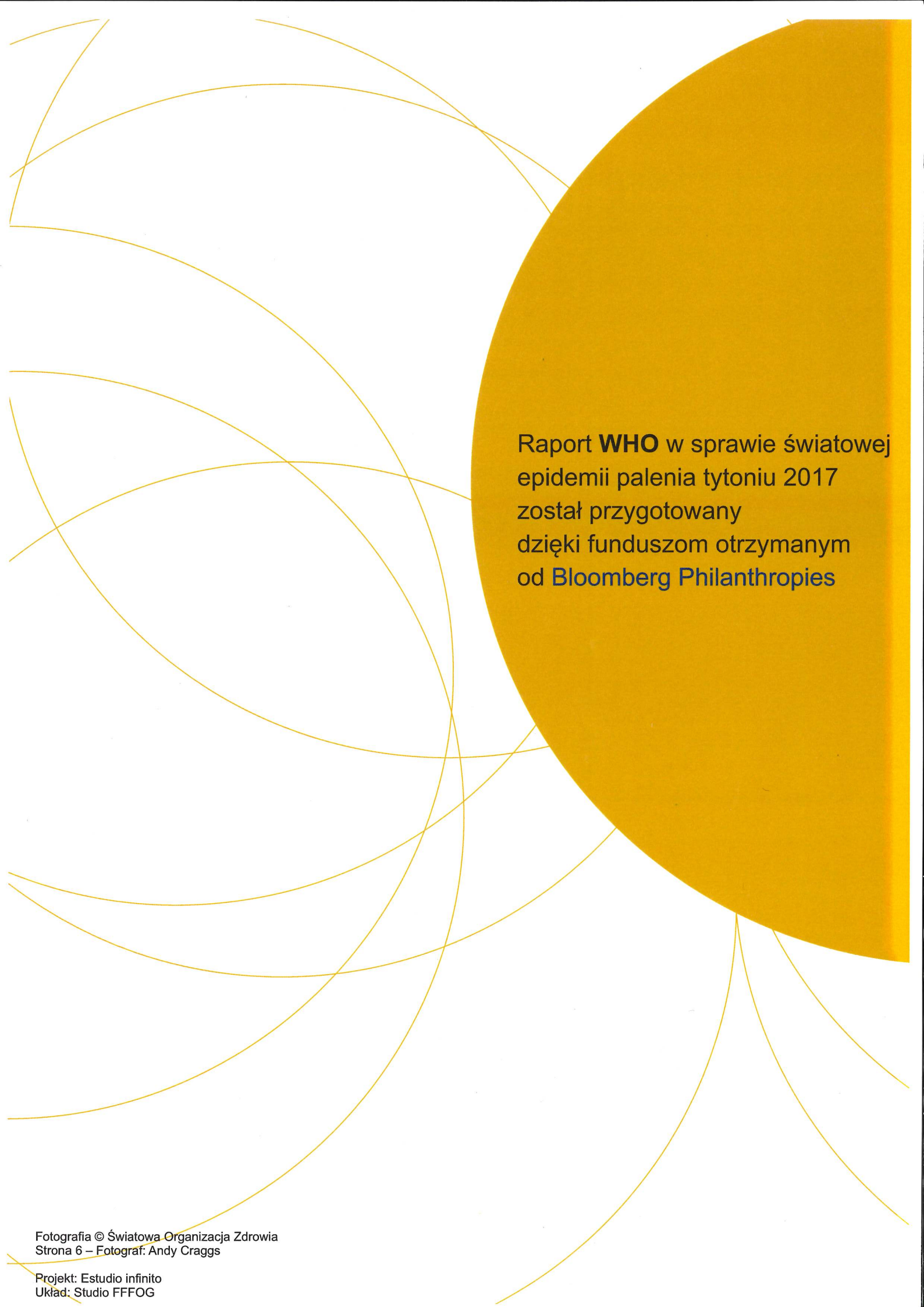
W ciągu dekady odkąd wprowadzono pakiet MPOWER i rozpoczęto monitorowanie postępów, znaczącą poprawę w zakresie wdrażania zdecydowanej polityki ograniczenia użycia tytoniu odnotowano we wszystkich regionach świata i w krajach na wszystkich poziomach dochodów. Takie osiągnięcia, i to w stosunkowo krótkim czasie, robią wrażenie: prawie dwie trzecie ludności na świecie (4,7 mld) jest dziś objęte ochroną w ramach przynajmniej jednego, realizowanego na najwyższym poziomie, działania ograniczającego użycie tytoniu. To o 3,6 mld osób więcej niż zaledwie dziesięć lat temu.

2,7 mld osób pozostaje jednak nadal bez ochrony przed chorobami, niepełnosprawnością i śmiercią powodowanymi przez użycie tytoniu i bierne palenie, czy też przed powiązanymi szkodami gospodarczymi, środowiskowymi i społecznymi.

Poczynione do tej pory postępy są zachęcające. Pomyślnie wprowadzenie działań MPOWER na najwyższym poziomie realizacji już spowodowało spadek użycia tytoniu, co pozwoliło na ocalenie życia milionów ludzi i zaoszczędzenie setek miliardów dolarów. Potencjał dalszych działań i związanych z nimi korzyści jest ogromny. Stałe postępy we wdrażaniu kompleksowej polityki ograniczenia użycia tytoniu nie są jednak na razie wystarczające, by móc położyć kres epidemii tytoniowej. Choć użycie tytoniu spadło w niektórych krajach i regionach, ze względu na wzrastającą liczbę ludności na świecie bezwzględna liczba osób używających tytoniu jeszcze się nie zmniejsza.

Wszystkie strony Konwencji zobowiązały się do wprowadzenia zdecydowanej polityki ograniczania użycia tytoniu, łącznie ze skutecznymi programami monitorowania – jako istotnego środka realizacji powinności w zakresie ochrony zdrowia obywateli. Znaczące postępy we wszystkich działaniach pakietu MPOWER w ciągu ostatnich dziesięciu lat przyniosły rzeczywiste i wymierne korzyści oraz mocne podstawy do dalszych sukcesów, wiele jednak pozostaje jeszcze do zrobienia. Ponad miliard osób na całym świecie w dalszym ciągu używa wyrobów tytoniowych, i o ile nie zwiększymy tempa pozytywnych zmian opisanych w niniejszym raporcie, nadal będziemy świadkami konsekwencji użycia tytoniu: chorób, śmierci i innych szkód.

Raport **WHO** w sprawie światowej
epidemii palenia tytoniu 2017
został przygotowany
dzięki funduszom otrzymanym
od **Bloomberg Philanthropies**